
MEHMED ŞEREFEDDİN'İN *HİKMET*
GAZETESİNDE YAYIMLANAN
“SOSYALİSTLER ve BİZDEKİ
ZEKÂT” UNVANLI MAKALESİ
MÜNASEBETİYLE

*Adem EFE**

*M*ehmed Şerefeddin (Yaltkaya), II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet döneminin önemli simalarındandır. Dönemin önemli yayın organlarından olan Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi tarafından yayımlanan *Hikmet* gazetesinde de yazılar yazmış bir şahsiyettir. Yukarıda adı geçen makaleyi günümüz okuyucularının istifâdesine sunmadan önce âdetimiz olduğu üzere makalenin yazarı ile yayımlandığı yayım organı hakkında kısaca bilgi vermeyi uygun buluyoruz.

I. MEHMED ŞEREFEDDİN (YALTKAYA)

i. Hayatı: İslâm-Türk tarihi ve kelim çalışmış medreseli fikir adamlarındandır. 05.10.1880 tarihinde İstanbul Kocamustafa Paşa semtinin Altımermer mahallesinde dünyaya geldi. Babası Cerrahpaşa imam-hatibi

* Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fak. Din Sosyolojisi; ademefe45@yahoo.com.

Mehmed Arif Efendi'dir. Yaltkaya, Sibyan Mektebi'ni, Davutpaşa Rüştîyesi'ni ve ardından Daru'l-Muallimîn'i (Öğretmen okulunu) bitirdi. Burayı bitirir bitirmez Beyazıt Camii'nde derslere devam ederek çeşitli hocalardan dersler aldı. Bilgisini genişletmek amacıyla bir süre de Tıp Fakültesi'nde bazı dersleri takip etti. İcazet aldıktan ruûs (doktora) imtihanına girdi. Ancak üçüncü defada İstanbul ruûs imtihanını kazanarak Beyazıt Camii'nde ders vermek üzere dersiâm olarak tayin edildi. Bu arada İbn Esirler hakkında yaptığı çalışmalar ile dikkatleri çekti. Bunun sonucu Harbiye Nezareti Muhasebât Dairesi Tahrirat kalemine atandı. Bir süre sonra da Daru'l-İlim ve't-Talim adlı özel okula ders nazırı oldu.

Meşrutiyet devrinde gazetelerde çalıştı. Medreselerin ıslahı çalışma heyetinde görev aldı. Daru'l-Hilafe Medresesi'nde Tefsir, Hadis ve Mev'ize müderrisi olarak tayin edildi. Cumhuriyet'in ilânından sonra 1924 yılında yeniden açılan Daru'l-Fünûn İlahiyat Fakültesi'ne Kelam Tarihi Müderrisi olarak atandı. 1933'te ordinaryüslüğe yükseltildi. Aynı yıl üniversite reformu çerçevesinde İlahiyat Fakültesi kapatılınca İslâm Tetkikleri Enstitüsü'ne müdür oldu. 1941 yılına kadar Edebiyat Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde dersler verdi. Aynı zamanda Cumhuriyet döneminin ilk Diyanet İşleri Başkanı Rıfat Börekçi'nin yardımcılığını yaptı. Bu sıfatıyla 19 Kasım 1938'de Atatürk'ün cenaze namazını kıldırdı. 1941'de Milli Eğitim Bakanlığı'nın çıkardığı "İki devlet müessesesinde çalışanların birini tercih etmesi" şeklindeki düzenleme üzerine M. Şerefeddin, Diyanet İşleri Başkanlığı görevini tercih etti. 14 Ocak 1942'den 23 Nisan 1947'deki vefatına kadar DİB. görevini sürdürdü.

Yaltkaya düşünceleri itibarıyla çok eleştirilmiştir. Muhafazakâr kesim onu laik çevreye yakın bulurken laikler de gerici olarak değerlendirmişlerdir. Bununla birlikte Yaltkaya, aralarında Mehmed Akif, M. Şemseddin Günaltay, İzmirli İsmail Hakkı gibi fikir adamlarının da bulunduğu Yenilikçi İslâmcılar arasında yer almıştır. M. Asım Köksal onun hakkında: "M. Şerefeddin Yaltkaya, bazı içtihat hatalarına rağmen sözü, özü bir büyük ilim adamı, açık kalpli bir insandı. Takdir ve tenkitlerini asla içinde saklamazdı Olduğu gibi görünmenin veya görüldüğü gibi olmanın tam bir timsali idi, bunun için dostları azdı. Akidesi sağlam, peygamberimize bağlılığı çok kuvvetli idi. Peygamberimizi bağlılığı çok kuvvetli idi. Peygamberimizi salât u selamsız, ashabını da tarziyesiz diline almazdı (...)" demektedir.

ii. Eserleri: *Simavna Kadısoğlu Bedreddin, Şehzadebaşı-Evkâf-ı İslamiyye Matbaası, 1340/1924; Kur'an Tarihi, Tarih-i Düvel Tercümesi, Yedi Askı (Tercüme), Fezâil-i Etrâk (Tercüme), Ebu'l-Berekat'ın Eserinden Tercüme (1932), Mevlana'da Türkçe Şiirler (1934), Baybars Tarihi, Ebuzziya'nın Bir Kitabı (1937), Eski Türk Geleneklerinin Bazı Dini Müesseselere Tesiri (1937), İbn Sina'nın Tıbbı Dair Bir Risalesi (1938), Tanzimat'tan Önce ve Sonra Medreseler (1940), Dini Makalelerim (1944), Hatiblik ve Hutbeler (1946)'dir. Bu kitapları yanında İslâm Mecmuası'nda, Milli Tettebular Mecmuası'nda, Sebülürreşad'da, Mihrap'ta ve özellikle Daru'l-Fünûn İlahiyat Fakültesi Mecmuası'nda çok sayıda makale ve çevirileri mevcuttur.¹*

II. HİKMET GAZETESİ

Çıkış sebebi toplumsal çöküşün sebeplerini anlamak ve ona göre çözümler bulmak olarak belirtilen² *Hikmet* gazetesi, 11 Rebiulahir 1328/8 Nisan 1326/22 Nisan 1910 tarihinde farklı boyutlarda, çeşitli aralıklarla, bazen isim değiştirerek yayıma başlamış, yazılarının çoğu Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi tarafından yazıldığı için onun adıyla özdeşleşmiş bir yayım organıdır. 23 Zilkade 1326 (17 Aralık 1908) tarihinden itibaren haftalık *İttihad-ı İslâm* dergisini yayımlayan Şehbenderzâde, derginin 18. sayı (23 Nisan 1909) kapanması üzerine bir süre *İkdam*, *Şehbâl* ve *Tasvir-i Efkar* gibi mekutelelerde siyasi ve felsefi yazılar yazmıştır.³

Şehbenderzâde, 11 Rebiulevvel 1328/22 Nisan 1910 tarihinden itibaren de *Hikmet* gazetesini haftalık olarak yayımlamaya başlamıştır. İlk Ahmed Saki Bey Matbaası (1-20. numaralar), Hürriyet Matbaası (21 numara), Bekir Efendi-Karagöz Matbaası (22-23. Numaralar), Sancakyan Matbaası (24-28 arası numaralar) gibi farklı matbaalarda basılan gazete, Şehbenderzâde'nin kendi matbaasını kurmasından sonra 3 Kasım 1910 tarihli 29. sayısından itibaren Hikmet Matbaası'nda basılmıştır. İlk numarada sadece Perşembe ibaresi yer alırken 2. numaradan itibaren "Şimdilik

¹ Hamit Er, *İstanbul Dariülfünunu İlahiyat Fakültesi Mecmuası Hoca ve Yazarları*, Sosyal Bilimler Araştırma Merkezi Yay., İstanbul 1993, s. 178-179; Hilmi Ziya Ülken, *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*, Ülken Yay., 2. Baskı, İstanbul 1979, s. 398-399; M. Asım Köksal, "Eski Diyanet İşleri Başkanlarımızdan Ord. Prof. Dr. M. Şerefeddin Yaltkaya", Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi, C. 3, S. 4, Nisan 1964; Eserleri hakkında geniş bilgi için bkz. Aykut Kazancıgil, "M. Şerefeddin Yaltkaya (1879-1947)" *Bilim Felsefe Tarihi*, (B.T.F), C. 1, İstanbul 1991, s. 115 ve devamı.

² Filibeli Ahmet Hilmi, "Birkaç Söz", *Hikmet*, Sene 1, Numara 1, 11 Rebiulevvel 1327, s. 1.

³ İsmail Kara, *Türkiye'de İslâmcılık Düşüncesi Metinler/Kişiler I*, Risale Yay., İstanbul 1986, s. 3-4.

her perşembe neşrolunur” ifadesinden de anlaşılacağı üzere Perşembe günleri çıkan gazete logosunun hemen altında “İ’tisam” ayetinden alınmış “va’tesimû ve lâteferekû” (Al-i İmran 3/13) ayeti ve hemen yanında “İttihad hayattır, tefrika memâttır” sözleri ile yıl ve numara yer almaktadır. Logonun iki yanında ise imtiyaz sahibi, iştirak şartları, idare yeri, fiyatı ve yayım tarihi görülmektedir.

Genelde 8 sayfa olarak yayımlanan gazetenin sayfaları büyük boy olup, yazılar üç sütun halinde, ilk sayfa hariç diğer sayfalar ikiye bölünmüş vaziyette dizilmiştir. Gazetede İcmâl-i Siyasi, Hikemiyât, Hasbihal, İctimâiyât, Alem-i İslâm, İktisâdiyât, Fenniyât, Felsefe-i Asr, Tasavvuf-ı İslâmî, İlân, Mebahis-i Sefire, Mesâil-i İlmiye, İntikâdât, Terâcim-i Ahvâl, Maârif, Şuûn-ı Mühimme, Musâhabe, Hutbelerimiz ve Bir Haftalık Vukûat başlıkları altında sosyolojik, felsefî, tarihi, siyasî, tasavvufî ve biyografik yazılar yayımlanmıştır.⁴ Gazetede yer yer çeşitli reklam ve ilânlar görülmektedir.

Gazetede imtiyaz sahibi ve başyazarı konumunda olan Şehbenderzâde Filibeli Ahmed’den başka Yunus Nadi (Abalıoğlu), Muhammed Arif (Mardinizade), Ali Haydar, Seyyid Tahir, Ahmed Hamdi (Akseki), Ahmed Ağayef, Doktor Karabek, Ali İsfehânî, Şerefeddin (Yaltkaya), Kolcalı Abdülaziz, Ömer Fevzi (Bursa Mebusu), Doktor M. Hüsnü, Mustafa Adlî, A. Şeref gibi bazı isimler yazar kadrosu içerisinde yer almışlardır.

Şehbenderzâde Filibeli Ahmed Hilmi, bazı yazılarında F. A. H., A. H. gibi isminin baş harflerini; bazı yazılarında da Coşkun Kalender, Kalender Geda Özdemir, Özdemir ve Şeyh Mihruddin Arûsî imzalarını kullanmıştır. Özellikle Özdemir imzasını kullandığı şiirleriyle Türk-İslâm birliğine, Ziya Gökalp’ten önce zımnen Turan ülküsüne yaklaşan Şehbenderzâde’nin *Hikmet* gazetesi, II. Meşrutiyet döneminin siyasi ve fikir akımlarından Türkçülüğe ilgi duymakla birlikte asıl olarak İslâmcılık akımının önemli yayım organlarından biri olmuştur.⁵

Hikmet 74. sayısında yayımlanan (14 Eylül 1911) “Halife ve Padişahımız Hazretlerine, Hey’et-i Teşrîye ve İcrâiyeye Açık Arzihal” başlıklı bir makeden dolayı 77. sayıdan (28 Eylül 1911) sonra kapatılmıştır. Devrin iktidarları tarafından müteaddit defalar yayımcılık hayatına son verilmeye çalışılmıştır.

⁴ Adem Efe, Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’e İslâmcılar ve Modernleşme (1908’den 1924’e), Uludağ Üniversitesi SBE., Bursa 2002, s. 7, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

⁵ Atilla Çetin, “Hikmet”, TDV. *İslâm Ansiklopedisi*, C. 17, İstanbul 1998, s. 519-520

şan Şehbenderzâde bu uğurda çalışmaktan geri durmamış, 26 Ağustos 1911'de *Millet ile Musahabe* adlı günlük bir gazete neşrine başlamıştır. On beş sayı yayımlanan bu gazete ile muhalefeti sertleşen Filibeli'nin bundan sonraki gazetelerinde konuların ağırlığını giderek siyasete kaydırmıştır. Haftalık *Hikmet* kapatılmadan önce aynı isim altında 9 Eylül 1911'den itibaren günlük bir gazete çıkarmaya başlamıştı. Gazete iktidardaki İttihat ve Terakki Fırkası'na karşı yaptığı sert muhalefetten dolayı bir buçuk ay içerisinde beş kez kapatılmış ve her defasında farklı isimlerle yeniden çıkmayı başarmıştır. Böylece 14. sayıda kapanan günlük *Hikmet* yerine *Coşkun Kalendar*, *Münakaşa*, *Kanad*, *Nimet* gibi dergiler yayımlamaya çalışmıştır. Ancak 9 Ekim 1911'de dergisi ve matbaası kapatılmış önce Kastamonu'ya oradan Hüdevendigâr vilayetine sürülmüştür. On ay kadar sürgünde kaldıktan sonra İttihatçıların iktidardan uzaklaştırılmaları üzerine affedilip İstanbul'a dönen Filibeli, 1 Ağustos 1912'de *Hikmet*'in 1. sayısını neşre hazırlamışsa da 12 Teşrinievvel 1328/14 Zilkade 1330 Cuma/25 Ekim 1912 tarihli 84. sayısıyla gazete kendiliğinden kapanmıştır.⁶

Bu kısa açıklamalardan sonra söz konusu makaleyi faydalanınıza sunabiliriz.

III. "SOSYALİSTLER ve BİZDEKİ ZEKÂT"⁷

Portekiz'de cumhûriyetin îlânıyla hâl-i faaliyete giren sosyalistlik bugünlerde enzâr-ı umûmiyeyi kendine celbden hâlî kalmamaktadır. Portekiz'in komşusu olan İspanya'da dahî ihtilâlât-ı sosyalist rüesâsından olup müteahhiren i'dam edilen Fürer'in(?) sene-i devriyesinden sonra o kadar hâd bir şekle girmiştir ki bu şibh-i cezirenin baştanbaşa bir bürkân fesa-dıyla ittihâb edeceğine her dakikada intizâr olunmaktadır.

Sosyalistlerin hâiz oldukları ehemmiyet-i ictimâiyye ve faâliyet-i mütezâyideleri en çok Avrupa ve Amerika'da mahsûs olup oralarda en mühim bir unsur-ı ictimâî halini iktisab eylemiştir.

Bunlar reh-zâr-ı emellerine durmadıkça siyasete bi-gâne kalmakta olduklarından asla bir fırka-ı siyasiyye zannolunmamalıdır. Sosyalistler bir fırka-i ictimâiyye ve kendi tabirlerince bir unsur-ı islâhî vücûda getir-

⁶ Çetin, 520; Ülken, 284-293.

⁷ Bu çeviri-yazı, Şerefeddin'in, *Hikmet* Gazetesi, İkinci Sene, Numara 69, 15 Şaban 1329/28 Temmuz 1327/11 Ağustos 1911, s. 6-7'de yayımlanan makalesinin sadeleştirme yapılmadan günümüz harflerine aktarılmasından oluşmuştur, (AE).

mek arzusundadırlar. Maksudları ise beyne'l-beşer bir inkılâp ihdâsıyla kavâid-i temellükü bozarak mülkiyet-i şahsiyyeyi lağvetmektir. Diyorlar ki: Efrâd-ı beşeriyye arasında serbesti-i temellük ve tasarruf bâkî kaldıkça herkes emvâl ve mebânî ve arâzi ve sâireye mukadderatı ile mütenâsip olarak vaz'-ı yed edebileceği için hayat bir ma'reke-i hâile halinde kalacaktır. Yani servet sahipleri, fakîrlere tasallut ve tecebbür edecek ve i'mâl-i desâyis edebilen erbâb-ı ihtiyâl için daima bâb-ı tagallüb küşâde kalacaktır. Bu muazzıla-ı ictimâiyyeye çâre-sâz olmak için kavâid-i tasarrufu lağv ile servet-i umûmiyyeyi müşterek beytü'l-mâle cem' ederek beşeriye efrâdına sa'y ü amelleri nispetinde buradan mal tefrik ve temyiz etmeği kabul eylemişlerdir.

Fakat bunlar da muhtelif şu'belere inkisâm eylemişlerdir. En ehemmiyetlileri olan sosyalistler diğerlerine nazaran mu'tedilâne hareket edip yalnız kesb-i servet etmeye başlamağa mâni'-i temellük addeylemektedir. Bunların diğer kısmı olan Nasyonalistler arâzi ve mesâkini taht-ı tasarrufta bulundurmağı men' etmektedirler. Nihilist denilen imhâiyyun kısmı ise bil-umum temellükât ve tasarrufâtı men' sevdasında olduklarından husûl-ı maksada kadar adem-i tehhülû bile kabul eylemişlerdir.

Bunlardan bazı ifrat-perverler bil-umûm sermâyedârânı tarik-i gayr-ı tabiiyye ile nâil-i yesâr olmuş farz ederek kendilerini telassus ve sirkat ile itham etmekte iseler de i'tidal-perverânî bundaki mes'uliyyeti hey'et-i ictimâiyye-i beşeriyyeye atfederek temellük-i şahsîde bir hata görmemektedir.

Görülüyor ki temellük-i şahsîyi men' esâsında birleşmek isteyen bu silsile-i mübâreze ashâbı dahî maksada vusûlü bir takım i'vicâc ve inkisâra uğratmaktadır.

Bununla beraber efkâr-ı mahsûsalarını neşr ü ta'mîm hususunda birçok edille-i felsefiye sırr-ı du-beyan ve (usûl-ı umrân, iktisad-ı siyasi) derslerinde mebâhis-i mühimmeye mevzu' olacak müddeiyât-ı mahsûsa ikâme ve ityân etmektedirler.

Bunlar fukaranın sebab-i felaketi, mülkiyet-i şahsiyenin temâdisi yani zenginler olduğunu tefhîm ve erbâb-ı yesâra dahî îka' etmekte oldukları fecâyî'-i fakrı tasavvur ve tenbîh etmeği vazife bilmişlerdir.

Bunlarca zenginler fakirlerin hakk-ı hayatını yaşamakta amele dahî re'sû'l-mâl sahiplerinin nâm ve hesâbına mahsûb olmaktadır. Hulâsa olarak denilebilir ki: Bunlar servet-i umûmiyyenin iyi tevzi' ve taksîm olun-

madığına kâil olduklarından mevcut olan kavâid-i ictimâiyyeyi tebdîl arzusundadırlar.

Teşebbüsât vâkıalarını boşa çıkarmayan bu unsur-ı ictimâînin mesâi-i mecidâneleriyledir ki Avrupa, Amerika fabrika ve ocaklarında bir hayat-ı muzlim içerisinde çalışarak bedbaht ailesini ancak mevtin savlet hâilesinden tahlîs edebilen amele günden güne refah hale mâlik olmaktadır. Bunlarca mizân-ı servet, sa'y ü ameldir. Derler ki sine-i arzda medfûn olan milyonlarca ton kömür kendisini zâhir-i arza ihraç edecek bir kuvve-i müvellide olmadığından mahkûm-ı ikâmettir. Binaen-aleyh merkez-i amel olan beşerin kıymet-i sa'yi servetin fevkindedir. ("Ve sehhareleküm mâ fî'l-ard" .../Yeryüzünde ne varsa hepsini size müsahhar kıldık", 22. Hacc: 65)⁸ (Esas olarak bunlar şâyân-ı kabul ise de mesâi-i muhtelifenin takdir kıymeti dahî ayrıca cây-ı mütâladır). Müddet-i hayatiyesinde bir saniye bile çalışmamış olan mîrâs-hârın milyonlar ile servete mâlik olmasına karşı bir lokma ekmek için saatlerce bir işçinin çalışmağa mecbûr olmasını büyük bir seyyie-i ictimâiyye addeylemektedirler.

Bu gayret ile (tarih-i temellük)ü taharrî ve bu babda mû-şikâfâne icrâ-yı tetkîkâta lüzum görmektedirler. Sosyalistlik fikrini tevlîd eden esbâb-ı muhîtayı düşünecek olursak bil-umûm muâmelât-ı beşeriyenin dâire-i adl ve re'fetinde cereyân etmemesi ve Avrupalılarda yek-diğere karşı hissi muâvenetin mefkûd bulunması gibi müessirât-ı asliyyeyi buluruz. Kavâid-i İslâmiyyeyi öğrenmiş olanlar bilirler ki bizim muhîtimizde bu gibi seyyiât-ı ictimâiyyenin ser-zede-i zuhûr olmayacağına dinimiz her zaman bir kefil ve zamîndir.

Sosyalistlik Avrupa usûl-ı ictimâiyyesinin, cenîn-i sâkıtı olduğundan tabir-i diğer ile kabul olunmuş olan usûl-i ümrâna bir itirâz-ı fiili halinde bulunduğundan vüs'at-ı nazar-ı erbâbı tarafından Avrupa'da bunların vücûduna hak verilebilir.

(Fakat bizim muhîtimizde yüzlerce sene sonra bile böyle bir fikri yaşatabilecek avâmîl mevcut olmadığından bu babda lisanımıza tercüme edilmiş olan eserlere verilen emeğin hüsn-i ist'imâl edilmediğine kâilim).

Fakat acaba sosyalistler gaye-i hayâliyeleri olan saâdete nâil olabilecekler mi? Heyhât!

⁸ Ayet meali ve numarası metnin aslında yoktur tarafımızdan eklenmiştir.

Daha mebâdîde iken dûçâr-ı tefrika olan suyûl-ı tefekkürleri nihayette reşâşât haline geleceğinde tereddüt edilemez ki belki hayal-i mülevvenlerini bu huzumât-ı irtişâş arasında bir kavş-i kuzah-ı mugaffil halinde görürler. “Keşke Hind vaad etmiş olduğu şeyi gerçekleştirmiş olsa”⁹ zaten (Tarih-i temellük’e kadar uzayan sosyalistler esnâ-yı tedkîkâtlarında i’tirâza mecbûr olacaklar ki bizce kader, tâli’ ve Frenkçesi olan chance’da hemen bunlar kadar lisanımızda müstamel olan kuvve-i vâhibe vardır ki o vâhib keyfe mâ yeşâdır. Ona güç yetmez.

Binaen-aleyh bil-umûm erbâb-ı servetin emvâlinden bir hisse-i muayeneyi bi-t-tefrik fukaraya tevzi’ ve taksîm etmeleri fikr-i iştirâkın beyne’l-müslimîn en güzel bir sûretde tatbîkidir ki burada zekâtı bil-umûm beşer takdîs ve tebcîl etmelidirler.

“Takva ile onlara gelen halden dolayı şeriata muhalif oldular
Yapmış oldukları kötü fiilleri güzel gördüler.” ▽

⁹ Tımkak içindeki çeviriler hususunda yardımlarından dolayı Doç. Dr. Nejdît Gürkan ile Doç. Dr. Rifat Okudan’a teşekkür ederim.

Sözlük

adem-i teehhül: evlenmeme bâb-ı tagallüb: zorbalık kapısı. bi-t-tefrik: ayırarak. bürkân: volkan. enzâr: bakışlar. hâile: trajedi. hâlî: boş. î'mâl-i desâyis: hileler, oyunlar yapmalar. ihtiyâl: hile yapma. îka': yapma, olma. inkisâr: kırılma. intizâr: bekleme. ittihâb: bedelsiz olarak verilen bir malı kabul etme. ityân: getirme, ispat. î vicâc: eğri büğrü olma, eğrilme. kavs-i kuzah mugaffil: aldatıcı gök kuşağı. keyfe mâ yeşâ: nasıl isterse, istediği gibi. küşâde: açık. ma'reke: savaş meydanı.	mefkûd: kayıp. mûrâs-hâr: miras yiyici. mû-şikâfân: kılım kırk yararcasına. muzlim: karanlık. re'fet: merhamet, acıma. reşâşât: toz. savlet: şiddetli hücum, saldırma. ser-zede: baş göstermiş, çıkmış. sirkat: hırsızlık, çalma. şibh-i cezire: yarımada. taharrî: araştırma. tahlîs: kurtarma. tasallut: satışma. tecebbür: büyüklenme. telassus: hırsızlık etme. temâdi: uzama. vâhibe: hibe eden. vaz'-ı yed: el koyma. yesâr: zenginlik. zamîn: kefil olan.
--	---

Muhafazakâr Düşünce / Mülkiyet